

Paragraafid

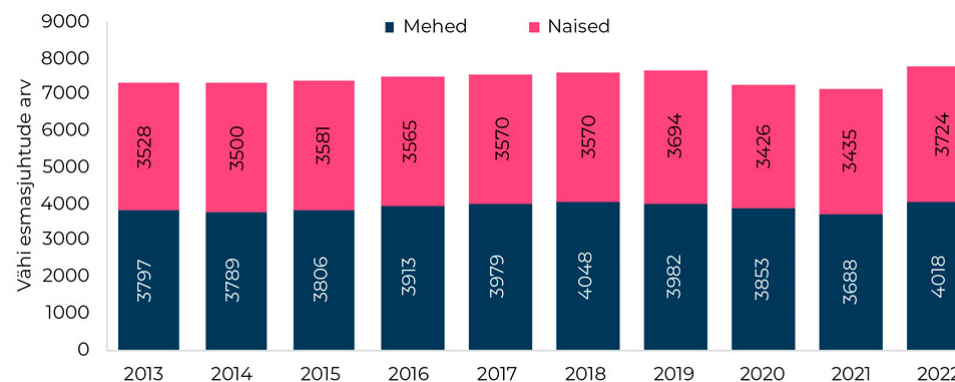
Lehekülje nr.

1.5. Pahaloomulised kasvajakas

1

1.5. Pahaloomulised Kasvajakas

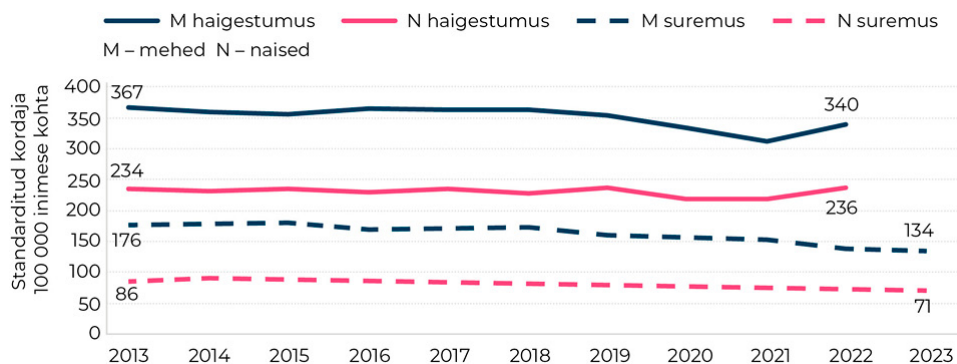
Eestis diagnoositi 2022. aastal 9196 vähi esmasjuhtu, neist meestel 4563 ja naistel 4633. Jättes välja mittemelanoomse nahavähi, oli juhtude koguarv 7742 (joonis 10). Aastal 2019 diagnoositi Eestis esimest korda üle 9000 vähijuhtu, kuid 2020. aastal algas juhtude arvu vähenemine, mida võis seostada COVID-19 pandeemia mõjudega, nagu piiratud ligipääs plaanilistele tervishoiuteenustele ja söeluuringutele, patsientide vähenenud pöördumised kergemate sümptomite korral ja COVID-19 surmad inimeste seas, kellel oleks võidud lähiajal vähk diagnoosida. Aastatel 2020. ja 2021. registreeriti vastavalt 8509 ja 8376 vähijuhtu. Seega jõudis vähijuhtude arv 2022. aastal tagasi pandeemiaeelsele tasemele.

Meestel esines 2022. aastal kõige sagedamini eesnäärmevähki, naha mittemelanoomi ja kopsuvähki. Eesnäärmevähk moodustas meestel registreeritud vähkidest ligi 30%. Naiste seas registreeriti esimest korda üle 900 rinnavähijuhtu (933), mis moodustas neil registreeritud pahaloomulistest kasvajatest viiendiku. Peale rinnavähi diagnoositi naistel sageli naha mittemelanoomi ning käär- ja pärasoolevähki.

Haigestumine pahaloomulistesse kasvajatesse suureneb vanusega: kolmandik kõigist vähi esmasjuhtudest diagnoositi vähemalt 75-aastastel inimestel. Nooremates vanuserühmades esineb naistel vähki sagedamini kui meestel, kuid alates 55. eluaastast haigestuvad mehed sagedamini kui naised. Lastel ja noortel esineb kasvajaid harva: 2022. aastal registreeriti kuni 14-aastastel lastel 21 ning 15-34-aastastel noortel 147 pahaloomulise kasvaja esmasjuhtu.

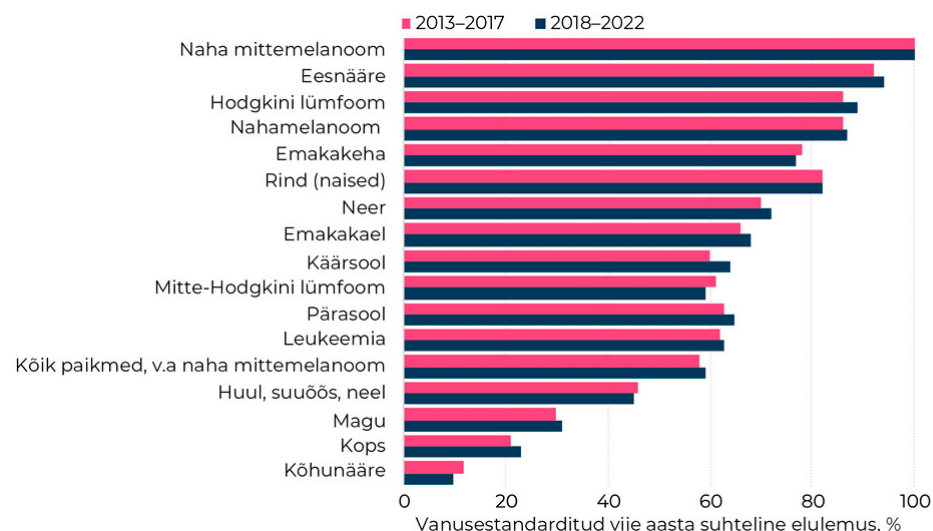
Esmasjuhtude arv on jõudnud pandeemiaeelsele tasemele ja kahe eelneva aastaga võrreldes on tõusnud ka vanusestandarditud haigestumus ehk näitaja, mis võtab arvesse rahvastiku vanuselise jaotuse muutused ja kõrvaldab rahvastiku vananemise mõju. Pahaloomuliste kasvajate tagajärjel suri 2024. aastal Eestis ligi 3500 inimest. Sagedasemad vähisurma põhjused on kopsuvähk, käär- ja pärasoolevähk ning maovähk. Vanusestandarditud vähisuremus on nii meeste kui ka naiste seas vähenenud alates 2018. aastast (joonis 11).

Vähielulemuse mõõtmine võimaldab hinnata vähitõrjemeetmeid tervikuna, hõlmates nii varase avastamise kui ka ravi tõhusust. Kõigi Eestis diagnoositud vähijuhtude ühe, viie ja kümne aasta suhteline elulemus aastail 2018-2022 oli vastavalt 79%, 66% ja 61%. Jättes välja

mittemelanoomse nahavähi, oli kõigi vähipaikmete ühe, viie ja kümne aasta suhteline elulemus vastavalt 75%, 59% ja 53%.

Aastate 2013-2017 ja 2018-2022 võrdluses on viie aasta elulemus enim paranenud käärsoolevähi korral (4% võrra) ja Hodgkini lümfoomi korral (3% võrra) (joonis 12). Viimase perioodi (2018-2022) näitajate hindamisel tuleb arvestada COVID-19 pandeemia mõjuga, sest vähiga elavatel inimestel oli võrreldes kogu rahvastikuga suurem risk surra COVID-19 tagajärjel.

Seekordses rahvastiku tervise aastaraamatus võtame fookusesse vähitõrje ja anneme ülevaate Eesti vähitõrjemeetmete tulemuslikkusest. Põhjalik ülevaade on aastaraamatu fookusteema peatükis!